

Eleó Fontova

La rahó del pont de Lleyda

Comedia en vers

Preu 4 rals.

LA RAHÓ
DEL
PONT DE LLEYDA

Ningú podrà traduhir, representar, ni reimprimir aquesta comedia sens permis del autor.

Lo director de la galería intitulada: PROPIEDADES DE OBRAS DRAMÁTICAS Y ZARZUELAS, D. Ramir Monfort y Archer, qual despatx se troba en lo carrer de Basea, n.º 8, pis 2.º, es lo únich encarregat d' aquesta obra, y ab ell deurán entendrers tots los teatros, societats y cafés que vulgan representarla.

Quedan reservats tots los drets.

BARCELONA:

Estampa de LLUIS TASSO, carrer del Arch del Teatro, 21 y 23.

LA RAHÓ

DEL

PONT DE LLEYDA

COMEDIA EN UN ACTE

ORIGINAL Y EN VERS

DE

D. LLEÓ FONTOVA

*Estrenada ab gran éxit en lo TEATRO CATALÁ en la nit
del 10 de Desembre de 1885.*

BARCELONA:

EN LAS PRINCIPALS LLIBRERÍAS Y KIOSKOS.

1886

REPARTIMENT.

PERSONATGES.

ACTORS.

CLARETA.	Srta. Catarina Fontova.
D. PERE.	D. Lleó Fontova.
D. PAU.	» Iscle Soler.
D. PEPET.	» Joaquim Pinós.
D. CLIMENT.	» Lluís Muns.
PERE-PAU.	» Jaume Virgili.

ACTE ÚNICH.

Sala regular ab porta al fondo y laterals.

ESCENA PRIMERA.

D. PERE Y PERE PAU.

D. PER. Sobre tot t' ho recomano,
que no 't fihis de ningú.

PERE. Perdi cuidado, don Pere.
Per vigilar, jo, quin un...
He sigut mitg any sereno
y encara ho fôra, segur,
si no haguessem de fer cosas
que á tots venen costa amunt.
Calculi si un ex-sereno
vigilará.

D. PER. Per ço 't vull.
Ara t' contaré l' historia
perqué vagis mès segur.
Es á dí, ab quatre paraulas
veurás qué passa y qué vull.
Sabs que aquí tinch la neboda
que sets' anys compleix avuy;
bonica com una rosa,
blanca com un cotó fluix.
Un nasset... unas galtonas...
uns ullets... ¡ay fill, quins ulls!
sensilla, fina y amable.

PERE. (A p.) Si sabrá qu' estich dejú.

D. PER. En fi, que 's á mès d' hermosa,
un *portento* de virtud.

Sola en lo món, guapa, rica,
tot plegat un gran conjunt.
Jo he combinat altre viurer:
morir concu, noy, no ho vull,
y després de setanta anys
de viurer sol, com un ruch,
he pensat unir-me ab ella,
y aixó 's desideix avuy.
Fá set anys morí son pare
y asseguro fins á ulls cluchs
que no ha parlat ab cap home;
ni vull que 'n sápig fums.
Sols aquí veu á l' altr' oncle.
Ja 'l coneixes.

PERE. Sí, quin un!...

D. PER. No 't pensis, que ja 'n sospito;
es home de molts embulls.
A tot lo que jo 'm proposo,
ja hi tinch la contra damunt.
A tots los meus plans s' oposa.
De tras cantó sempre 'm surt..
Ara penso jo una cosa,
y si 'm surt tal com jo vull...

(*Agasantlo pe'l bras y baixantlo ab tò de reserva.*)

Ahí, estantme jo á la aixida,
sento á vora mèu un truch,
me giro, y veig una carta
lligada aixís al demunt
d'una pedra.

PERE. (*Ab interés.*) ¿Y qué deya?

D. PER. Vejas si 'm pots donar llum.

(*Se la treu.*)

«Querida Clara, te amo:
»si me correspondes tú,
»dímelo, y corro á sacarte
»de ese perpétuo ataud.»

(*Se quedan tots dos mirantse.*)

PERE. ¿Y, no diu?...

D. PER. No diu res més.

PERE. (*Ab molta seguritat.*) Del oncle, n' estich segur.

D. PER. Pere Pau, lo mateix penso,

ell es home tastarut... (*Llarch.*)

y... ¿m' entens? (*Ab malícia.*)

PERE. (*Figurant que l' enten.*) No parlis més.

D. PER. (*Molta mimica.*) Podría succehir... ¿eh?

PERE. (*Com antes.*)

Just.

Y reparo que quan ve

- va plé sempre d' ets y uts,
- D. PER. No 't pensis, que jo no dormo,
perqué ja sabs, jo, quin un!...
- PERE. (*Ap.*) Ja pots vigilar, cibeca,
may serás res més que un llus.
- D. PER. Quan ell ve, ja faig orelles.
- PERE. (*Bromejant.*) Sens' habé après de dibuix.
- D. PER. ¡Angela! Veig que 'm comprens.
Farás anys á casa tú.
- PERE. (*Ap.*) Ja m' ho sembla.
- D. PER. Donchs cuidado,
y si 't portas com jo vuy
te regalaré uns elástichs
- PERE. Gracias, home, si no 'n duch.
- D. PER. Donchs te daré 'ls dotse cuartos,
cómprat lo que vulgas tú.
- PERE. Pero escolti, aquesta carta...
una idea que m' acut.
Dónguim la carta, y prometo
soscar al oncle.
- D. PER. (*Li dona.*) Just.
Vejas, donchs, y m' ho dirás.
- PERE. Deixil per mí aquest embull.
- D. PER. Donças ves.
- PERE. (*Ap.*) A dú la carta.
Estem de fortuna avuy.

ESCENA II.

DON PERE.

En Pau se m' hi oposará;
ho veig, sí, no hi ha remey!...
Mes aquí jo faig la lley,
so 'l germá gran, es en va.
¿Tinch l' afany d' atesorá?...
Donchs arrepleguem y fóra,
ara, noy, t' ha arribat l' hora
de fe 'l negoci més gran...
Donças, Peret, endevant,
que ja ho tenim á la vóra.

Dirá pestes; tot confòs...
contra mí las pegará...

pero al fi li passarà,
tambè passa als gats la tos.
Si qu' estaria galdòs
que per un ditxo m' han ditxo
cedís jo del mèu capritxo;
fora una cosa ben rara,
no pot ser, no pas per ara,
surtiré ab lo que desitjo.

ESCENA III.

Dit y PERE PAU.

- PERE. Don Pere, son germá diu...
D. PER. (*Ab vivesa.*) ¿Qué hi vagi?
PERE. Aixó mateix.
D. PER. M' estimará, ja 's coneix. (*S' en va content.*)
PERE. Com tirars' de cap al riu.
Aixó ja no pot anar.
No pot anar, no senyor.
Figurintse una noyeta
mès maca que 'l mateix sol,
veurers' soleta y tancada,
y entre aquets estaquiots.
Plens de xacras y maluras,
casi bè fugint del món,
ab trenta y tants anys per banda,
y pensá encara ab aixó!
Sols qui pot darli la ditxa
ja que li du tant d'amor,
es don Pepet, que l' estima
ab ardorosa passió.
Ara li he donat la carta
que va arplegá 'l vellot
y cuan l' ha vista ¡pobreta!
li ha fet trenta mil petons.
Ara falta que contesti;
ella dirá que sí á tot.
—Dèu m' en quart d'estarme aquí.
Ab tot lo que veig me fonch.
Y he de fer com que no ho veig;
he de dir amen á tot,
esperant que l' hora arribi
de la tempestat y 'ls trons.

Ja qu' están entretinguts
deurá ser bona ocasió...
Jo m' hi arrisco. N' hi ha per rato.
cuan regiran paperots...
(*Després de mirar per totes las portas.*)
Sí, sí, 'm determino. Senya.
(*Anant al balcó á ferla ab lo mocador.*)
Ja puja... ¡Be! ¿perqué no?
Mentres ells dos enrahónan,
jo vigilaré per tot.
(*Apareix Pepet y recelós se detura.*)
Sí, sí, entri.

PEP. ¡Oh! cuidado.

¿Son á casa?

PERE. Sí, tots dos.

ESCENA IV.

PERE PAU y PEPET.

PEP. (*Entrant.*) Felís pensament tinguercs
de vení á la propia casa.

PERE. Si no sabiam com ferho
per portar millor la trama.
Vinch aquí: «¿Volen un mosso?»
y després de lligar tractes,
me llogan... y, aquí 'm tè donchs,
de mosso de confiança,
y si 's descuidan un xich
la confiança 'ls aixafa.

PEP. ¿La Clara está en lo mateix?

PERE. Don Pepet, per ella, ¡alanta!

PEP. ¿L' hi has dit?

PERE. Lo que vosté sent.

PEP. Oh, Pere Pau, muchas gracias.

Si meva no pogués ser
la meva ruína 'm causa.

—Quan lo sèu pare vivía
me va dar formal paraula,
de que quan tingués la edat,
ella ab mí fora casada.

Al morí, en aquets dos oncles
solterons, vells, de mal' ánima,
los va nombrar curadors

posant en ells la confiança.
D' allavoras, com no puch
parlá un moment ab la Clara,
y hem tingut de buscar medis
perqué alenti sa esperança,
un dia que pe 'l jardí
vaig poguer darli una carta,
nos vam jurar mutuament
viurer tan sols l' un per l' altre.
No estimo en ella 'l diner,
que, fortuna 'm deixá 'l pare,
sols duenyo desitjo ser
de son candor y sas gracias.

PERE. Mes la carteta d' avuy,
don Pere l' ha arreplegada.

PEP. ¿Y ell la té?

PERE. Que ha de tenir.

No senyor, no pas per ara.
L' hi ha pispada en Pere Pau
desplegant la sèva manya,
y ara ja la tè la noya,
y pot ser ja es contestada.

PEP. Quan jo las tiro al jardí
crech veur' hi sempre á la Clara.

PERE. Mes, com que encara no hi surt
ja dú al redera un fantasma...
que així que la pobre 's mou
sembla 'l frare de 'ls Madgiares...
pero jo ho porto arreglat,
segons món plan de batalla;
com que tots dos se recelan
perqué 'ls dos volen la Clara,
quan ve algun cas apurat,
l' absent, sempre es el que paga,
es á dir, de lo de avuy
don Pau es el del miracle.

PEP. Es á dir, que li has fet creurer...

PERE. Que don Pau ha escrit la carta.

PEP. Gracia á Dèu, com dich, so rich,
y sent tant de mi estimada,
prometo que avuy mateix
tornaré per demanarla;
si 'ls oncles no hi venen bè,
y ab miras interessadas
no volen donar permís
perqué ab mí puga casarse,
tinch ja fet lo determini,

fins la trauré sagrestada.

PERE. Vaya, quina feyna donan
aquell parell d' fantasmas.
Ab los anys que duhen sobre
surtí ab que volen casarse.

PEP. A cent anys coteta verda.

PERE. Si no cent, *cerca le anda.*

PEP. Y tú no sabs, Pere Pau,
lo que en contra 'n predicavan.
Don Magí—Dèu lo perdó,—
segons á casa contavan
era 'l germá mès petit.

PERE. Lo papá de donya Clara.

PEP. Se casá als trenta cinch anys
á disgust d' aquets dos altres.
Don Magí va fer fortuna
puig que vá passá á l' Habana
y solsament ab sis anys
resolgué aquí retirarse.
Al torná aquí, van fer paus;
com un gran mal l' aqueixaba,
va cridar als dos germans,
sa voluntat va esplicase,
nombrant á n' ells curadors
per si sa mare faltava,
que dels bens de la Claretta
va quedá usufructuaria
y com que al any de sa mort
va morir també donya Agna,
amos se varen fe 'ls dos...

PERE. De diners y de dinadas...
Conti en mí ab tot y per tot;
posi ab mí sa confiansa
y cregui que 'l serviré
ab la fe mès pura y franca.
Lo sèu pare feu per mi
grans favors qu' al cor se gravan,
y pel fill de don Joan
faré fins... moneda falsa.

PEP. Per ara sols esperar,
y quan parlis ab la Clara,
dígasli tot quan t' he dit
y que avuy lo plasso acava.

D. PER. (*De dins.*) No senyó.

PAU. (*Id.*) Tampoch ho vuy.

D. PER. (*Id.*) Pau, no 'm vingas pas ab maulas.

PEP. (*Disposat á sortir.*) D'aquí á luego.

- PERE. (*Ab veu baixa.*) Sempre sèu.
PEP. Un recadet á la Clara.
D. PER. (*Dins.*) No m' amohinis mès, Pau.
PAU. (*Id.*) Pere, vull amohinarte.
PERE. (*Empenyentlo reselós.*) ¡Cuidado!
PEP. Hasta després.
Senya pèl balcó, y...
PERE. Descansia.
(*S' en van un per la dreta y l' altre per l' esquerra.*)

ESCENA V.

D. PERE Y D. PAU.

- PAU. Tinch d' amohinarte, Pere.
D. PER. No m' amohinis mès, Pau.
Si tingué cabells, ja 't juro
que me 'ls veyas arrencats.
Sempre ab la tèva patxorra,
sempre, sempre contrariant.
PAU. No es per gust de contrariarte
ni desitx d' amohinart',
jo tan sols consells te dono
qu' els pots ben aprofitar.
¡Casarte tú ab la Claret!
¿que no 't veus? ¿No t' has mirat?
Fins ara te l' has tinguda
com qui diu, baix pany y clau,
mes per fí ha arribat lo dia
que habem de determinar.
Tú has tractat de governarla
segons á tú t' ha semblat;
aixó ha suchshit fins ara,
pero no d' aquí endevant.
No senyor, també soch oncle,
y aixó ja no pot anar.
D. PER. Lo testament d' en Magí,
sa ultima voluntat,
diu que 's pot casar sa filla,
si ella vol, al fe 'ls sets anys.
PAU. Pero si 'l recordas bè,
sabrás que canta ben clar:
«ab anuencia dels oncles
»que son curadors legals.»

¿Qué pot ser no li soch oncle?
¿T' he donat jo facultats?
Vols que 's casi ab tú á la forsa,
y aixó, Pere, no será.
Sols se casará la Clara
ab entera llibertat.

D. PER. Pau, no 'm vingas ab caborias,
testaments, ni voluntats.
En Magi avans de morir-se,
¿sabs lo que va encarregar?
mireu sempre per la noya,
lo mon ara está molt mal.
Que no siga cap perduda.
¿Qué no t' en recordas, Pau?
¿Qué no sabs que vaig prometre
tenirmela al meu costat?
sempre vetllant per sa ditxa
son goig y son benestar?
Y avuy qu' ha arribat lo dia
que 'l testament canta clar,
per tenirla mès guardada
y cumpli 'l que vaig jurar,
he resolt... casarme ab ella...
sí senyor, ara ja ho sabs.

PAU. T' hi escoltat fins ara ab calma
pero mès no vull callar.
Ple de dolors y de xacras,
mitj tultit, vellot y estrany,
lo que dius ho prenh á broma,
somni mès que realitat.
¿Voldrás que 's rigan de tú?
¿Qué no pensas lo que fas?
Fins ara tothom t' aprécia,
de tothom ets respectat,
mes fent ara 'l que 't proposas
tothom se t' en burlará.

D. PER. Aixó es sols que tú t' ho pensas;
mes no m' ho treurás del cap.

PAU. Pe 'l teu bè, Pere, t' aviso.

D. PER. No, jo ja ho sé perquè ho fas.
Mes de tú á n' á mí, calculo
que diferents no ho som tant.

PAU. Ja tens temps.

D. PER. Sí, casi, casi...

PAU. No fas goig.

D. PER. Mès que tu 'n faig.

PAU. De tan vell ets criatura.

- D. PER. De tan vell t' has fet estrany.
- PAU. De tan vell, rapapiejas.
- D. PER. De tan vell, t' has trastocat.
- PAU. La voluntat d' en Magí.
- D. PER. La voluntat de l' arjant.
- PAU. Tú dus las mateixas miras.
- D. PER. Tú igual modo de pensar.
- PAU. (Ah, pillo; com ho endevina).
- D. PER. (Ah tunante, com ho sab).
- PAU. (Es viu, ja 'n vè de familia).
- D. PER. (Es viu, com que m' es germà).
- PAU. Ja fa mòlt temps que 't predico, may m' has volgut escoltar; mes d' avuy, ja mès no passo, també hi tinch autoritat.
- D. PER. Pero res has fet per ella,
- PAU. Lo qu' has fet, qu' ab tas doctrinas y 'l teu modo de pensar, á mès de estar com las bestias li enterboleixes lo cap, que, la pobre, ja no atina, com qui diu, casi á enrahonar.
- D. PER. Pero bè, ¿qué pretens tú?
- PAU. A las quatre tú ho veurás. ¡T' haurias de dar vergonyal! ¡Al tèu temps enamorar!... ¿Que no ho veus que quan caminas sembla que fas encenalls?
- D. PER. Tú 't posas las dents postissas.
- PAU. Tú las tens dins del calaix.
- D. PER. Tú buscas aprofitarte y reprobas si jo ho faig.
- PAU. Si volía... Ella m' estima.
- D. PER. També á mí.
- PAU. ¡Qu' ha d' estimar!...
- D. PER. ¿Fem una cosa?
- PAU. Proposa.
- D. PER. Vestíms, l' aném á trobar, declarém la nostra pena, ella que trihi... y en pau.
- PAU. Com vulguis.
- D. PER. ¿Donas paraula?
- PAU. ¡Home, si, ja hi ets casat! (Ab burla.)
- D. PER. Deixat d' assumptos. ¿Conforme?
- PAU. Pero bè, ¿que 't creus guanyar?
- D. PER. Ben segur.

- PAU.   ¡'L lechuguino!
- D. PER. ¡Lo bon mosso!
- PAU.   ¡'L ben plantat!
- D. PER. (*Amenassant.*) Tens ventura...
- PAU.   ¿De qué? ¡Digas!
- D. PER. T' anava á desafiár.
- PAU.   ¿Al Parque de la Montanya? ;
Milló en lo Continental,
qu' es més apropet de casa.
- D. PER. No m' apuris.
- PAU.   ¡Pere!...
- D. PER.   ¡Paul!...
- PER.   (*Surtint apressurat pel fondo.*)
¡Voy! Senyores, ¿que 'm cridavan?
- PAU.   (*De la porta, anantsen.*)
¡Babieca! (*Se 'n va.*)
- PER.   (*Prenenthò per.ell.*) ¡Jo!
- D. PER.   ¡Animalás! (*Se 'n va.*)
- PERE.   ¿Y per quin motiu m' ho diuhen?
- PAU.   (*Treyent lo cap y desapareixent.*)
Tros de cóniam.
- D. PER. (*Id.*)   Cap pelat.
- PERE.   No va per mí, are ho trobo.
Pelat no ho he sigut may.
Sempre están com gat y gos,
son modeló de germans.

ESCENA VI.

PERE PAU, luego D. PAU.

- PAU.   (*Trayent lo cap.*)
¿Es fora?
- PERE.   Sí, allí 'l demanan.
(*Prevenim la noya allá.*) (*Se 'n va.*)
- PAU.   No hi ha més; foch á la metxa.
¡Oh! Tinch de ferho, es precis!
O sinó 'm fuig de las mans
la Claretá y 'ls seus mils.
Entre la rendeta sèva
y la renda que jo tinch,
juntém un racó de quartos...
y allavors, ¿quí més felis?
Jo so vell... vritat... ho soch,

bè, pero ¿qué 'm fá aixó á mi?
Tinch que 'ls quartos may fan nosa,
la noya qu' es bon bossí,
y tinch que 'm podré ben riure
d' aquest pobret infelís.
L' altra part falta salvar...
Jo veig un misteri aquí...
He sorprés un tros de carta,
que m' ha posat intranquil. (*La treuyllegeix.*)
«Contestando á tu muy grata
»sólo me resta decir,
»que constante hasta la muerte...»
(*Queda parat, mirant la carta.*)
¡No diu res més!... ¡Massa diu!
Aixó es que quan jo no hi so...
¿Ho diu per ell ó per mí?...
Ella aquí no veu ningú...
'Ls criats que son tant fins...
¿Qué faig? ¡A veurer! Sortimne;
Pere Pau. (*Cridantlo baix desde la porta.*)
(*Desde la porta.*) Jo...
PERE. Vina aquí.
PAU.

ESCENA VII.

PERE PAU y D. PAU.

(*Aquesta escena deu portarse á mitja véu y ab molt misteri. Se recomana als actors.*)

PAU. Ja sabs que jo 't vaig prometre...
PERE. Sí, senyó, sí; prou qu' ho sé.
Que si espiava á la noya,
me regalaria un gech.
PAU. ¿Y... qué tal? (*Volent dir si ha notat res.*)
PERE. (*Volent dir que no.*) ¡Oh!
PAU. ¿Si?
PERE. (*Molt misteriós.*) Com sempre.
PAU. (*Sempre ab misteri.*)
¿Vols dir?
PERE. (*Id.*) ¡Ca!
PAU. (*Id.*) De modo...
PERE. (*Id.*) Cert.
PAU. (*Id.*) ¿Y si algú?...
PERE. (*Id.*) Ni somiarho.

- PAU. (Id.) Es dir que tú...
PERE. (Id.) ¡No!
PAU. (Id.) ¿Res?
PERE. (Id.) ¡¡Res!!
(*Séch. Pausa. Quedan com convensuts y diu-
hen apart.*)
(Ja deurá quedá enterat.)
PAU. (Vamos, estich satisfet.
Aquest minyó val un' India!)
Com que veig que 't portas bè,
demá vindrás á cal sastre...
Gech de panyó, ¿estás content?
PERE. Sí, senyó, sí; muchas gracias.
PAU. Proposam més al corrent.
(*Tornant ab tó misteríós.*)
Crech qu' ells dos... aquesta carta....
(*Ensenyant la carta d' antes.*)
PERE. (*Espantat, apart.*)
(¡Diable!)
PAU. ¿Será per ell?
PERE. Es molt probable. (*Tornemhi.*)
Ahí á la tarde... ¿M' entén? (*Fa signos.*)
PAU. (*Com si ho entengués.*)
¡Ja!
PERE. ¡Ella!...
PAU. (*Ab ansietat.*) Vamos:
PERE. Com jo estava...
PAU. ¡En allí! (*Senyalant al quarto d' ella.*)
PERE. Just.
PAU. (*Molt misteri.*) ¿Cóm va ser?
PERE. Va se 'l cas que...
PAU. ¿Qué?
PERE. (*Escoltant á la porta dreta.*) Silenci.
(Ja está enterat.)
PAU. No l' hi entés:

ESCENA VIII.

Dits y D. PERE.

- PAU. (¡Ola! ja torna la fiera.)
D. PER. Luego, enduten los papers.
PAU. Home, no passis cuidado.
D. PER. ¡Jo cuidado!

- PAU. (*Ab cert desprecí.*) Si, ves, ves.
(*Y com ab cert desprecí, 's gira y 's passeja com esperant que se 'n vaji.*)
- D. PER. (*¡En Pere Pau, com s' entera!*...
Es un criat excelent.)
Pere Pau, entra quan pugas
perque t' haig de menester.
Abur, Pablo el ermitaño. (*Se 'n va.*)
- PAU. Adiós, don Pedro el Cruel.
- PERE. Vaja, encara 'm farán riurer...
Entre tots dos hi ha moments...
- PAU. Seguím la nostra conversa.
Pere Pau, estich content.
Ja tens segura una ermilla
á més del gech.
- PERE. (*Ja va bè.*)
- PAU. Donchs deyas qu' ahí á la tarde...
- PERE. Si senyó... jo al recuartet...
- PAU. (*Acostantshi molt.*) Digas, digas, m' interessa.
- PERE. La Claret... ¿Ja m' entén? (*Senyas.*)
Parlava sola.
- PAU. (*Contrariat.*) ¡Cóm sola!
- PERE. Sí, senyó, sí; aixó mateix.
- PAU. Y, ¿qué deya?
- PERE. (*Ab entonació.*) O sèva ó monja.
- PAU. (*Ab precipitació.*)
¡Aturat! (*Queda pensant.*)
¡Monja!
- (*Després de una pausa.*) Segueix.
- PERE. Ell es elegant y guapo,
y ab ell sols me casaré.
- PAU. (*Precipitat.*) Espera.
(*Pensant*) ¡Elegant y guapo!
Parla per mí, sí, ja ho veig.
(*Content.*) Te faré fe uns pantalons
á més de l' ermilla y gech.
Sí, sí, corro ara á vestirme,
que mala impressió no fes.
A las quatre es la gran hora,
Pere Pau, no desconfiém.
¿No 't sembla? (*Volent dir que guanyará.*)
- PERE. Don Pau, *alanta.*
Estich segur que vosté...
- PAU. De fixo... noy, tens bon cap.
Al costat nostre 't tindré;
per lo tant á més de calsas
y de l' ermilla y 'l gech,

fins te compraré catxutxa...
Vaig á arreglar-me corrents. (*Se'n va.*)

ESCENA IX

PERE PAU.

PERE. Preparem-nos mentres tant;
la tempestat ja es aprop,
ben prompte darém lo cop,
rodi la bola, endevant.
Lo vellot allí m'espera
perque hi entri; no pot sè,
fem ara l' que més convé,
per més qu' esperi don Pere.
(*Per D. Pau.*) Tú fas bè, pósat estrany,
fantasmon, figura rara;
ja 't pots bè pintar la cara.
ja vindrá ton desengany.
Don Pere, que tampoch lluca,
ara surtí ab tals intents....
ara 's deu posar las dents
y encasquetars' la perruca.
Disputan!... Quin desatino!
si será, si no será;
se disputan una má
que ja te lo seu destino.
Els que vulgan disputá,
que vagin gastanthi aula;
que será alló dé la faula:
un tercer se 'ls ho endurá.
Que fassin, com més milló:
¿Cridaré á don Pepet, ara?
Ningú ab los medis repará
sent segura la cuestió.
(*Fa senya desde'l balcó y se'n va á la porta
d' ella.*)
Senyoreta, pot sortir.

ESCENA X.

Dit, CLARETA, luego D. PEPET.

- CLA. (*Apareix molt recelosa y desde la porta.*)
¿Estás segur, Pere Pau?
- PERE. Passi sense cap cuidado;
don Pepet puja al instant.
- CLA. Pero si 'l plan que 's proposa,
no surtís com hem pensat....
Deu mèu, crech que 'm moriria.
Sols d' arribarho á pensar...
- PERE. No tinga por, senyoreta.
- CLA. Visch en continua ansietat.
Sento soroll. (*Molt espantada.*)
- PERE. Ell, que puja.
Per Dèu, deixi 'l sobressalt.
- PAU. (*Dins.*) Pere Pau.
- PERE. (*Contestant.*) Ja va.. No peni,
Es per vestirl'.
- D. PER. (*Dins.*) Pere Pau.
- PERE. Ara l' altre. (*Anant al altre cuarto.*)
(*Contestant.*) Vinch, ja entro.
(*A ella.*) Es perquè 'ls entri á ajudar.
- PEP. (*Entrant pel fondo.*) Clareta.
- CLA. Pep.
- PERE. Aprofitin;
tenen rato per parlar.
- PEP. Per prevenirte sols pujo.
- PERE. Pero aixó sí, parlin baix. (*S' en va.*)
- PEP. Molt prompte tantas angunias,
Clareta, y tans mal de caps;
cambiará en dolça alegria,
en rich y hermós benestar.
- CLA. Es tant lo sacrificada
que visch, y es tant món esglay,
que, creu, me sembla impossible
que poguem surtir del pas.
- PEP. Sent petitets nostres pares
ja tractaban de casarns'
y jovenets l' un á l' altre
vam jurar sempre estimars'.
- CLA. Pensant ab tú, constant sempre

- he sigut, mon estimat.
PEP. Per ma part, de dia en dia
ha augmentat mon amor, tant,
que, fins no comprench la ditxa
sense tú, y no tinch descans
y, fins la vida aborreixo
sens poguerte contemplar,
amoroseta en mos brassos
l' un per l' altre suspirant.
- CLA. Ditxós dia.
PEP. Ditxosa hora.
PERE. (*Surtint.*) ¡Ey! no continuhin pas.
PEP. ¿Y aixó, Pere?
PERE. Recelosos
s' han posat, sentint parlar.
- CLA. (*Espantada.*) ¿Y donchs?
PERE. Penso que 'l mès curt
y crech que 'l mès ben pensat,
ara es que vosté s' en vagi.
No tirem per terra 'l plan.
Lo Notari vè á las quatre.
¿No es aixó?
- PEP. Tal hora ha dat.
PERE. Donças endevant y fóra.
PEP. Advertit tè tot lo cas,
y si negan la demanda
no concedintme ta má,
com, llavors, la lley t' ampara
sagrestada quedarás.
- D. PER. (*De dins.*) Pera Pau.
PERE. Fugi, s' acosta.
CLA. (*De la seva porta.*) Teva sempre.
PEP. (*De 'l foro.*) A no tardar,
tenim de ser l' un de l' altre.
¡Vida mèva!
- PERE. Tiri avant. (*Empenyentlo.*)
PEP. A dintre mon cor te porto.
CLA. En mon pensament estás.
(*S' en van. Desde l' aparició de Pera Pau lo
trosset de escena ha de anar ràpidament.*)
PERE. Vátua nada, ¡quin trángul!
¡Ditxosos enamorats!

ESCENA XI.

PERE PAU y D. PERE *molt mudat.*

- D. PER. Me semblava haber sentit...
PERE. (Qué li diré...)
D. PER. Pere Pau.
¿No era 'n Pep el que parlava?
PERE. (Válgans Dèu.) Sí, qu' es vritat.
Jo l' acabava de treurer.
D. PER. Mira qu' alló es un bergant.
¡Y ha vingut!...
PERE. Vaya, ha vingut.
D. PER. ¿Pero y després?
PERE. Se 'n ha anat.
D. PER. ¿Y tú?
PERE. No senyor, jo *quieto*.
D. PER. ¿Qué vols dir?
PERE. Jo, com un pal.
D. PER. Es dir...
PERE. Ferm á la consigna
de vosté, que 's vigilar,
li he dit qu' aquí no tornés.
D. PER. Mira que 's un botavant.
Si 'ns capjira la xicota,
estém perduts, Pere Pau.
PERE. ¡Qu' ha de fer!
D. PER. Ja de menuts
ells s' habían estimat,
es á dí, alló de criaturas;
y sos pares, 'ls babaus,
ja 'ls deyan marit y molla.
PERE. Dintre de l' olla.
D. PER. ¡Cabal!
No 'ns faltaria altre cosa.
PERE. ¿Pero, bè... s' hi oposarán?
D. PER. ¡Oh! ja ho créch, home, burrango.
no 'ns hi tenim d' oposar!
PERE. Mes la voluntat del pare...
D. PER. Diu que la noya á sets' anys
pot casarse, si 'l qu' estimi
li dobla 'ls seus capitals.
PERE. Donchs miri, que 'n Pep los dobla.

D. PER. Es molt cert, mes com no ho sab...

PERE. Te rahó. (D' aquí una estona,
no falta qui li dirá.)

D. PER. Y ell vindria per la noya.

PERE. No, senyó; per son germá.

D. PER. ¿Y ara, qué dius? ¿qué ximplejas?

PERE. No per casarsi, que 's cas...

Ha dit que li convenia
parlar tan sols ab don Pau
y jo li he dit qu' era fora.

D. PER. Es precis pensá algun plan.

Pere Pau, mon germá pensa...

tú qu' ets astut y tens cap...

Te regalaré cent duros
si sabs empescarte un plan.

Vet' aquí una pessetona
tan sols per paga y senyal.

PERE. *Bueno*, veurem.

D. PER. Mentres pensas

la vaig á sermonejar.

Dígasli que jo la espero.

PERE. Vaig corrent.

D. PER. ¡Cent durets!

PERE. ¡Ja!

ESCENA XII.

D. PERE.

Crech que 's prepara un sarau...

vejam si só jó 'l qui rep...

Per un cantó 'm surt en Pep

y per altre cantó en Pau.

¡Tant treball, qui me l' abona!

Tants disgustos, tants afanys,

estar trevallant tants anys,
per ferme á mon gust la dona...

y ara... no, res d' amor patri

no ho voldré, aixó si que no;

aquí si que fora alló

d' haber trevallat per atri.

Aixó no 's podria creurer,

ara si que al cap y al fi

bèn bè s' en podria dí

ser d' allós., y pagá 'l beurer.
Aixó no ha de ser, iqu' es cas!
Si jo crech que 'm feriria,
amigo, aixó ja sería,
deixarme ab un pam de nas.

ESCENA XIII.

Dit, CLARETA y PERE PAU.

- PERE.   Senyor.
CLA.   (*Molt humil.*) Oncle.
D. PER.   Pere Pau,
              surt.
PERE.   Corrent.   (*S' en va foro.*)
D. PER.   (*A Claretà.*) Tinch de parlarte.
CLA.   Sab que sempre ab sumissió
              estich per vosté.
D. PER.   (*Molt amorós.*) M' agrada.
              Ja sabs que l' oncle t' estima.
CLA.   May d' aixó he pogut duptarne.
D. PER.   (*Ab cert remilgo.*) ¿Y tu, nena?
CLA.   (*Ab embarás.*)   ¿Jo? també...
              Vosté germá del meu papa...
D. PER.   He cuidat tota ta vida
              de desde ta tendra infancia:
              sabs que l' oncle...
CLA.   (*Interrompent.*) Sí, senyor...
D. PER.   Mès qu' oncle t' ha sigut pare.
CLA.   Jo, ja sab que sò agraphida.
D. PER.   Oh, no. I.o saberho 'm falta.
CLA.   (*Ab lo cap baix sempre.*) No l' entench.
D. PER.   Jo t' ho diré.
              No estigas ruborisada.
              La carrera de la dóna
              després de dóna es un' altre...
CLA.   No sè...
D. PER.   Tú has complert sets' anys...
              ¿No has pensat qu' has de casarte?
CLA.   Oncle, pensi...
D. PER.   Deixam dir,
              serán sols pocas paraulas.
              M' han parlat... un bon partit...
              persona de... circumstancias...

que 's voldria casá ab tú,
que t' estima, t' idolatra,
que de nit ab tú somía,
de dia de tú sols parlá,
que 'l tens rendit y perdut,
fet un ensa, fet un baba,
y que diu que si fos cas
que tú estimesses á un altre,
ja 'l pots contar soterrat,
perqué ja m' ho ha dit, se mata.
Ara sols falta saber...

CLA. (*Molt avergonyida.*) Es vritat,
per qui es que parla.

D. PER. Es home de bon regent.

CLA. ¿Es jove?

D. PER. No; ho era antes.

CLA. ¿De modo que ja t'edat?

D. PER. Dels vint als cinquanta quatre.

CLA. ¿Perqué 'l papá 's va morir,
vol donarme un altre papa?

D. PER. No es aixó...

CLA. Com ara ha dit...

D. PER. ¿T' he dit cap estravagancia?
Es un senyó bastant rich...
distingit, bonica estampa,
que 't tindrà... alló, cor que vols...
que 't farà fer molts viatjes,
te farà seguir las modas
y que á ta sola paraula
lo veurás cego, sumís,
rendit á las tevas plantas.

CLA. ¿Pero sens saber qui es?

D. PER. Es que tinch por d' espantarte.

CLA. ¿Com pot ser si tant me vol?
(Ja 'l veig venir.) Si m' agrada.

D. PER. Es que sentiría, á fé,
que poguesses desairarme.

CLA. ¿Desairarlo? ¿Que 'l coneix?

D. PER. Un bon xich.

CLA. ¿Donchs, per qui parla?

D. PER. Es que jo... Sí, m'atreveixo.

(*Ab rapidés y fruició.*)

¿No has conegut en mas ansias
que só jo qui tant te vull,
qui t' estima y t' idolatra?
Dom ton sí, Clareta hermosa,
sens mica de repugnancia,

- y miram rendit, amant,
postrat á las tevas plantas.
(*S' agenolla ab molta difícultat y com dolentse de la actitud que pren.*)
- CLA. Realment, sí, m' ha sorprés...
- D. PER. (iAy Deu meu, y ara qui s' alsa!)
- CLA. (*Ruborosa.*) Jo no sè...
- D. PER. (Ja he dat lo cop.)
(*Alsantse com pot.*)
¿Qué 't sembla?
- CLA. Que 'm deix parada.
- D. PER. Pero dius...
- CLA. M' hi pensaré.
- D. PER. Pero mira que á las quatre
lo Notari vindrá aquí
puig que ve á notificarte
la voluntat del germá,
y allavors ve... ni pintada
l' ocasió...
- CLA. Jo diré
avans del hora.
- D. PER. Repara...
- CLA. (Convé portarlo enganyat
perqué aixís la cosa marxa.)
- D. PER. Ara, ab un plan que jo porto
m' has d' ajudar.
- CLA. Vosté mana.
- D. PER. Pero á gust.
- CLA. Sí, oncle Pere.
Jo l' estimo, ¿pot duptarne?
- D. PER. Aixís m' agradas, molt bè.
Atent, vaig á ensinestrarte.
Vindrà 'l Notari á lo dit,
poch ha de tardá, á las quatre,
jo 't demanaré la má
y ell donará fé de l' acta.
Diu que hi vindrá també en Pau,
que també ab tú vol casarse;
al fer ell la petició,
tú dius que no vols casarte,
ell preguntará 'l perquè:
"per que nó» cap més paraula.
- CLA. Pero ell insistirá.
- D. PER. Que insisteixi.
- CLA. ¿Y si s' enfada?
- D. PER. Tú no tens de dir res més,
"perqué nó.»

- CLA. (*Pensativa.*) Perqué nó.
D. PER. Vaya.
La rahó del pont de Lleyda.
Creu noya que 's una manya
que dona bons resultats.
Perqué puguis ben casarte,
no surtis del "perqué nó."
CLA. (*Pobre tio, y com s' enganya.*)
D. PER. Donchs ja ho sabs.
CLA. Está corrent. (*S' en va.*)

ESCENA XIV.

D. PERÈ, PERE PAU, *luego* CLIMENT, D. PAU, CLARETA
y D. PEPET, *per l' ordre que se indica.*

- PERE. Senyó, que ja son dos quarts.
D. PER. Arregla lo menester.
Aquí 'l mitx posa una taula,
las cadiras, jau! corrents.
(*Pere Pau va fent lo qu' ell diu.*)
¿Y don Pau?
PERE. Es al sèu cuarto.
D. PER. Pobre Pau, está ben fresch.
PERE. (*Anant ab ell.*) He pensat una jugada.
D. PER. Vejam, digas.
PFRE. Oh, després.
Vull donarli una sorpresa.
D. PER. (*Content.*) ¿Una sorpresa? Corrent.
PERE. Pero pensi ab los cent duros.
D. PER. Ja sabs que t' els he promés,
y si es que avuy la noya
se casa per un plan teu,
ja tens segura la moma. (*Se sent la campaneta.*)
PERE. Han trucat.
D. PER. Vejas qui es.
CLI. (*Desde la porta.*) Ab lo sèu permís, don Pere.
D. PER. Passi endevant, don Climent.
CLI. Tal volta he fet un xich d' hora.
D. PER. Oh, vosté sempre ve bé.
Prenga assiento.
CLI. (*Ho fa y 's treu la capsa del polvo.*)
Bueno. ¿Polsa?
D. PER. No, senyó; aixó es bo pe'ls vells.

- CLI. (*Desconcertat.*) Es á dir...
- D. PER. Que jo per ara
tinch com jove 'l cap seré.
- CLI. ¡Si haurá perdut la memoria!
Ha estat condeixeble mèu
y jo passo dels seixanta.
- D. PER. A vosté se li coneix.
- CLI. En *fin*... avisi á la noya.
- D. PER. (*Anant á la porta.*) ¡Clareta!
- PAU. (*Sortint molt mudat y figura molt variada.*)
Molt senyor mèu.
- CLI. (*Encaixant.*) Celebro molt.
- CLA. (*Sortint.*) Bonas tardes.
- CLI. (*Encaixant.*) ¡Senyoreta, ho passa be?
- CLA. Per ara...
- CLI. Mon ministeri
me du avuy prop de vosté.
(*De desd' aquest moment, don Pere y don Pau
qu' estarán un á cada costat, s' estirarán
molt y procurarán ferse visibles de Clareta.*)
- D. PER. (Ay, Pau, qu' estás ben lluny d' oscas.)
- PAU. (Ay, Pere, vas malament)
- CLA. Pere Pau.
- PERE. (*Apart á aquesta.*) S' acosta l' hora.
- CLA. (*Baix á Pere Pau.*) Jo tremolo.
- PERE. (*Id.*) Deixi fer,
que aquí dintre jo la guardo
y allá fora don Pepet.
- D. PER. Quan vulga.
- PAU. No son las quatre.
- PERE. (*Mirant lo rellotje.*) Quatre minuts faltan.
- PAU. (*Se mira 'l seu.*) Tres.
- D. PER. (*Id.*) Tan sols dos.
- CLI. (*Id.*) Un.
- D. PER. (*Id.*) Toca l' hora.
(*Tots desan á un temps los rellotjes.*)
- CLI. Las quatre, donchs, al moment.
La voluntat del seu pare,
que Deu lo tinga en lo cel,
¿sab quina fou senyoreta?
fou que desd' aquest moment,
surti vosté de tutela
sempre y quan no estiga bè.
Nou estat podrá contraurer,
segons resa 'l testament,
ab subjecte que estimantla,
no siga per l' interés

y que 'l capital li dobli,
sent aixís doblats sos bèns.

CLA. ¿La voluntat fou aquesta?

CLI. Senyoreta, tal com sent.

PAU. Don Climent y tots, permetin. (*A Clara.*)

Dos paraulas si 'm permets.

(*D. Pau, que al fer la petició, s' havia alsat de la taula, invita á ferho á Clara y tots s' alsan.*)

Clareta, sabs quan t' estimo.

CLA. Oncle Pau, sab que també,

PAU. Y he pensat dirte una cosa... (*Resolt.*)

¿Voldrías ser ma muller?

CLA. Oncle, jo... no vull casarme.

(*D. Pere, que s' havia col·locat al altre costat, demostra gran content per lo que diu Clara.*)

D. PER. (Recorda bè 'ls meus concells.)

PAU. Mòlt ditxós si ara aquí acceptas

á qui felis t' ha de fer.

D. PER. (*Ap. á Pau.*) No 't voldrá.

PAU. (*Id.*)

Falta que ho vegis.

PER. ¿Sabs que veig? qu' ets massa vell.

PAU. Una paraula, Clareta.

CLA. Ja li he dit mon pensament.

PAU. Mes perquè no vols, ¿responme?

CLA. Perqué no.

D. PER. (*Ap. molt content.*) Com cumpleix, je, je, je.

PAU. ¡Pero noya!...

CLA. Perqué no.

PAU. Perqué no, no vol dir res.

PERE. La rahó del pont de Lleyda.

CLA. He fet altre pensament.

D. PER. Y está clar, pobre xicota;

ella fa 'l que li convé.

Bona fora que sent llibre

no pogués, ben llibrement

fer lo que mès bè li sembli.

Jo trobo que aixó está bè:

ella pot determinarho

ab tota *holgura*.

CLA. (*Ap. á Pere Pau.*) ¿En Pepet?

PERE. A punt de saltar la valla.

D. PER. Jo, 'l que crech que li convé,

es un marit campetxano...

aixís... ni jove... ni vell...

com... si deyam... verbi-gracia

un... com jo...

PAU. Si, prou; ibeneyt!

D. PER. ¡Cóm beneyt! Vejam si 't penjas.
Clareta, donchs, aquí 'm tens;
ja sabs lo qu' hem dit.

CLA. Me sembla
que la lliadó la he après.

D. PER. Donchs, quan vulgas.

CLA. (*Parat.*) Si no 'm caso.

D. PER. ¿Que no 't casas? ¿Y per qué?

CLA. Perqué no.

D. PER. ¿Qué fas, Clareta?

CLA. Perqué no.

D. PER. No m' has entés.

CLA. Perqué no.

D. PER. Escóltam, dona.

'L «perqué no» era per ell.

PEP. (*Entrant.*) Vamos, don Pere, no 's cansi.

D. PER. ¿Qué vol, y qui es vosté?

PEP. Ja veurá qui soch; Clareta,
si algun aquí 't preguntés
el per qué ab mí vols casarte
dirías...

CLA. (*Anant ab ell.*) Perqué si.

PEP. ¿Veu?

Aixó á lo menos l' indica
que si vosté no 'm coneix,
la Clareta sí.

CLA. Y l' estimo.

PEP. M' estima y m' hi casaré.

PAU. ¡Se veurá!

D. PER. Aixó ho hem de veure.

PEP. Diga 'l que hi ha, don Climent.

CLI. Dins la voluntat del pare
está.

D. PER. No ho consentirém.

PEP. Allavoras la segresto,
y vosté 'n pot donar fé.
(*Ls vells están molt abatuts.*)

CLI. Vamos, don Pau.

PERE. Sí, don Pere.

Aviat se farán vells.

D. PER. ¡Encara gosas!...

PERE. ¡Si gosol!...

Se casan, y 'l plan es meu.

D. PER. ¡Ah! ¿sí? Ja 't pots buscar amo.

PEP. Si ja 'l tinch á mon servey

- fa cinch anys.
- D. PER. Ja hi vist la pinta.
De modo que á dins mateix...
- PAU. Es á dir que conspirabau.
- PERE. Tots conspiravan per bè.
- PAU. (¿Qué n' hauré tret d' estirarme?)
- D. PER. (¿De pintarme, qué n' hi tret?)
- CLA. (*Anant entre 'ls dos.*) Oncle Pere, ja l' estimo,
y á vosté, oncle Pau, també.
Iris siga de bonansa
l' unió ab lo mèu Pepet.
- PERE. L' hivern y la primavera
fan contrast molt diferent.
- D. PER. En Pau es vell, jo so jove.
- PAU. Es vritat, tè cinch anys més.
Ab aixó, jo 'n tinch setanta,
no sé dels dos quí es mès vell.
- D. PER. Jo consento ab á que 's casin
sols perque no t' ha anat bè.
- PAU. Jo 'ls tinch de fè un bon regalo
perque t' ha eixit malament.
- PERE. De modo que aixís consenten...
- CLA. Si, tíos.
- CLI. Aixís val mès.
- PEP. So rich.
- CLI. Me consta.
- PEP. Y l' estimo.
- CLA. Com á pares los tindré.
- D. PER. No es tot hú.
- PAU. Hi ha diferencia.
- D. PER. En fí...
- PAU. No hi ha mès remey.
(*Pere Pau se dirigeix á D. Pere.*)
- PERE. Lo plan es meu: ¿no ho recorda?
- D. PER. Vritat: la paraula 'm tens.
Tal com t' ho he dit pots contarhi.
- PERE. Vosté, don Pau...
- PAU. T' ho he promés
y... á ca 'l Feo Malagueño
qu' ho fa bè y es baratet.
- CLA. (*Al públich.*) Y si vostés nos ho aproban.
desd' ara ja 'ls invitém,
que, convidats tant amables
fan honra per tot arreu.

BARCELONA:

IMPRESA DE LUIS TASSO

Arco del Teatro, 21 y 23.

1886.

